

**Museum
Leuven**

ZES JAAR 'DE KUNSTBRUG'

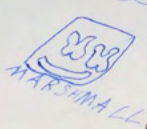
Mater Dei en M blikken terug op een bijzonder project

pen bouw
betas maken
slen spelen

?

to voetballen
kampen loo

INHOUDSTAFEL

5	Dankwoord
7	1. Inleiding
11	2. Hoofddoel van het project
13	3. Traject
13	3.1. Eerste graad: werken aan zelfbewustzijn en zelfvertrouwen in het museum
14	3.2. Tweede graad: werken aan relationele verbondenheid en interactie met peers
22	3.3 Derde graad: participeren en verbondenheid met museale context
24	3.4 Leerkrachten, medewerkers van M en directie
27	4. Onderzoek UC Leuven-Limburg
27	4.1 Opzet en methodiek
27	4.2 Resultaten
30	4.3 Kritische succesfactoren
32	4.4 Conclusie
35	5. Besluit: Observaties en leerprocessen van Mater Dei en M
38	Bronnen

DANKWOORD

Ons verhaal begon zeven jaar geleden op een Leuvense studiedag, tijdens een bijzondere ontmoeting tussen M en Mater Dei. Die dag hebben we de eerste plannen gesmeed om langdurig samen te werken, met kunst en creativiteit als verbindende factor. Het zaadje voor het project 'De Kunstbrug' is toen geplant. Vervolgens dienden de school en het museum een projectvoorstel in bij de Stichting Koningin Paola. Die keurde het project goed: het begin van een mooi avontuur.

Ondertussen hebben we samen - leerlingen, leerkrachten en museummedewerkers - veel meegeemaakt en gerealiseerd. We hebben mooie verhalen verteld en prachtige herinneringen opgebouwd. Dat zou onmogelijk zijn geweest zonder het enthousiasme en de hulp van talloze mensen.

In de eerste plaats willen we alle leerlingen, ouders, leerkrachten, directie en bestuursleden van Mater Dei-basischool Leuven bedanken. Dank ook aan het hele team, de directie en de bestuursleden van M, en aan UC Leuven-Limburg. Ook veel dank aan de M-cenassen, de schenkers van M-LIFE en Kiwanisclub Leuven Artemis, en natuurlijk aan de gedreven ploeg van de Stichting Koningin Paola.

Tot slot nog een speciale vermelding voor de bezielers en begeleiders van dit project: Bricol'art, Chris Heughebaert, Conny Feyaerts, Charlotte Van Peer, Dorine De Vos, Evy Raes, Isabel Lowyck, Lore Baeyens, Katrien Goossens, Katrien Oosterlinck, Marlies Verreydt, Peter Bary, Sofie Vermeiren en Stasha Long. Hartelijk dank allemaal!

Het team van 'De Kunstbrug'

1. INLEIDING

“Het museum is een heel mooi huis voor ons. Ik wil er nog naartoe.” (een leerling uit het eerste leerjaar van Mater Dei)

In 2016 sloegen M en de Leuvense basisschool Mater Dei de handen in elkaar voor een langdurige samenwerking. Het project kreeg de naam ‘De Kunstbrug’ en liep zes jaar. Het kwam tot stand dankzij de steun van de Stichting Koningin Paola en M-LIFE.

Zowel bij Mater Dei als bij M geloven we in de kracht van kunst. Kunst kan je een nieuw perspectief bieden op jezelf, de anderen en de wereld. Het was dus niet onlogisch dat we elkaar vonden voor dit project. De naam verwijst daar trouwens naar: ‘De Kunstbrug’ wil bruggen slaan tussen onze twee huizen.

Mater Dei is een superdiverse school. Het ziet dat als een kracht, niet als een obstakel. De school zet sterk in op muzische vorming - beeld, drama, muziek, beweging... - en beschouwt dat als een motor voor taalstimulering. Daar wilde M graag mee de schouders onder zetten. Het museum was voor de leerlingen een veilige haven, maar evengoed een creatieve plek waar ze op ontdekkingsreis konden gaan.

M zet sterk in op beeldgeletterdheid, een methode die mooi aansluit bij de visie van de school. Het idee is dat je anders en beter leert kijken naar beelden én naar hun omgeving. Voor veel leerlingen is het laagdrempeliger om te kunnen vertrekken vanuit kunst: de focus ligt dan minder op de taal, die ze vaak minder goed beheersen. Die manier van werken legt ook meer de nadruk op interactie dan op pure kennisoverdracht - heel belangrijk in de ontwikkeling van het kind.

Zoals zoveel projecten was ook ‘De Kunstbrug’ een verhaal van vallen, opstaan en bijsturen. Al doende hebben we heel veel van elkaar geleerd. Centraal stonden Conny Feyaerts, leerkracht in het derde leerjaar

van Mater Dei, en Charlotte Van Peer, medewerker bemiddeling bij M. Samen bouwden zij een brug tussen het museum en de school en legden ze de basis voor een duurzame samenwerking.

Alle leerlingen en leerkrachten van Mater Dei, van het eerste tot en met het zesde leerjaar, deden mee aan het project. Ze namen deel aan workshops met kunstenaars in het museum of op school. Ze werden ook betrokken bij de publiekswerking van tentoonstellingen: ze maakten bijvoorbeeld filmpjes of testten een nieuwe rondleiding voor scholen uit. De leerkrachten van Mater Dei konden bovendien in M terecht om les te geven.

Tijdens het schooljaar 2018-2019 volgde een onderzoeker van UCLL het project. Uit haar onderzoek bleek dat 'De Kunstbrug' 'een positieve impact heeft op de houding die kinderen naar kunst hebben, op de zelfzekerheid van kinderen en dat het kinderen meer inzicht heeft gegeven in het belang van samenwerken met leeftijdsgenoten'.¹ De samenwerking tussen de school en het museum zorgt ervoor dat de kinderen zich bijzonder en zelfs uniek voelen. Ze beschrijven M als een speciale, verwelkomende plek, buiten de schoolmuren.

1 Goossens K., *Het versterken van de empowerment van kinderen door de museale context*, Leuven, 2019, niet gepubliceerd onderzoek

2. HOOFDDOEL VAN HET PROJECT¹

‘De Kunstbrug’ had één hoofddoel: de maatschappelijke integratie van kinderen in een superdiverse school versterken. Binnen dat hoofddoel waren er drie doelstellingen op middellange termijn.

De eerste doelstelling had betrekking op de leerlingen. Het project wilde hen ‘empoweren’, en vertrok daarvoor vanuit hun eigen ervaring en beleving. Van daaruit kregen ze stapsgewijs enkele belangrijke vaardigheden aangeleerd: kritisch kijken en denken, creatief bezig zijn, beter en intensiever kijken naar kunst, communiceren in verschillende talen, sociale vaardigheden oefenen, zelfvertrouwen versterken.

De tweede doelstelling had betrekking op de leerkrachten. Het project wilde hen bewustmaken van het belang van kunst en cultuur, en hen ondersteunen en enthousiasmeren om daar in een museale context werk van te maken.

De derde doelstelling sloeg op het museum zelf. Het project wilde de museumwerking ook buiten de muren van M brengen en zo betekenisvolle verbindingen leggen tussen de school, het museum, de stad en de gemeenschap.

1 Een projectgroep, bestaande uit Conny Feyaerts (Mater Dei), Katrien Goossens (UCLL) en Sofie Vermeiren (M Leuven), maakte onder begeleiding van Goedroen Juchtmans (KU Leuven voor Stichting Koningin Paola) een plan van aanpak waarin de verschillende doelstellingen uitgewerkt werden. Dat deden ze aan de hand van de ‘Theory of Change’. Onderstaande tekst komt uit dit plan van aanpak, opgemaakt door de projectgroep en uitgeschreven door Katrien Goossens, Theory of Change: De Kunstbrug, Leuven, 2017, intern document

3. TRAJECT

Hieronder een overzicht van de activiteiten die M en Mater Dei de voorbije zes schooljaren samen uitwerkten. Ze zijn gekoppeld aan de drie lagereschoolgraden en de doelstellingen voor iedere graad.¹

3.1. EERSTE GRAAD: WERKEN AAN ZELFBEWUSTZIJN EN ZELFVERTROUWEN IN HET MUSEUM

In de eerste graad volgden de leerlingen interactieve rondleidingen en workshops in het museum. Zo maakten ze kennis met kunst en leerden ze beter kijken naar beelden. Ze gingen ook zelf aan de slag in het M-atelier. Al die activiteiten vertrokken vanuit het model van beeldgeletterdheid dat M ontwikkelde in samenwerking met het Envil-netwerk (Europees Netwerk voor Visuele Geletterdheid). Door die aanpak, die in de eerste plaats de zintuigen en emoties van de leerlingen aanspreekt, onthouden ze meer van hun museumbezoek. Naar kunst kijken bezorgt kinderen plezier en prikkelt hun fantasie. En doordat ze actief betrokken worden, krijgen ze ook veel kansen om zelf hun meningen, gedachten en gevoelens te verwoorden. Dat maakt hen dan weer meer zelfbewust.

De eerstejaars kregen in het tweede semester ook een rondleiding door de zesdejaars, die daar speciaal een gidsenopleiding voor hadden gevolgd. Diezelfde eerste- en zesdejaars waren op school al met elkaar verbonden als leesbuddy's²: ze hadden dus al een bijzondere band.

- 1 Zoals beschreven in het projectplan *Theory of Change: De Kunstbrug*, Leuven, 2017, intern document
- 2 Leesbuddy's: Alle leerlingen van het zesde leerjaar krijgen een leerling van het eerste leerjaar toegewezen, die ze moeten helpen hun leesvaardigheden te ontwikkelen. Zo ontstaat er een speciale band tussen de leerlingen en groeit ook het verantwoordelijkheidsgevoel van de zesdejaars.

3.2. TWEDE GRAAD: WERKEN AAN RELATIONELE VERBONDENHEID EN INTERACTIE MET PEERS

Vanaf de tweede graad werkten de kinderen samen met een artist in residence. Tijdens projectdagen dompelden ze zich helemaal onder in de museumwerking van M. Ze maakten niet alleen kennis met beeldende kunst, maar ook met fotografie, dans en muziek. De trajecten verschilden van jaar tot jaar.

De kinderen werkten met elkaar in workshops samen tijdens deze projectdagen. Daar konden ze hun gedachten en gevoelens delen met leeftijdsgenoten, en leerden ze hun mening te uiten tegenover elkaar. Er was niet alleen aandacht voor niet-talige vaardigheden (waarnemen en verbeelden), maar ook voor talige vaardigheden (schrijven, spreken en luisteren). Kunst bleek een uitstekende manier te zijn om het kindere brein te stimuleren, uit te dagen en te prikkelen. Het viel ook op hoe opmerkzaam de kinderen waren voor details en hoe gefascineerd ze waren door de verhalen achter de kunstwerken. Achteraf herinnerden ze zich vaak veel details en weetjes.

Schooljaar 2016-2017 & 2017-2018

De eerste twee projectjaren werkten we samen met fotografe Evy Raes. Tijdens het schooljaar 2016-2017 gaf ze workshops fotografie aan de derdejaars. Aan de hand van kijkopdrachten leerden die gericht fotograferen en maakten ze kennis met verschillende beeldtechnieken. Daarna namen ze deel aan workshops, waar ze 'herinneringsfoto's' maakten. Veel van deze leerlingen hebben weinig of geen foto's, vaak omdat ze zijn moeten vluchten uit hun thuisland, of omdat fotograferen minder in hun cultuur zit. Evy en Conny haalden samen met hen herinneringen op, die de leerlingen vervolgens in scène zetten en fotogra-

feerden. Nadien werden de foto's verknipt en werden er collages van gemaakt. De foto's waren dus geen letterlijke herinneringen, maar persoonlijke en creatieve interpretaties ervan.

Een jaar later, tijdens het schooljaar 2017-2018, werkten diezelfde kinderen – intussen vierdejaars – samen met Evy verder op de herinneringsfoto's. Ze verbeeldden zich hoe (een detail uit) hun buurt er in de toekomst uit zou kunnen zien. Ze namen foto's van die plek en bewerkten die met behulp van mixed media. Zo ontstonden twaalf unieke kunstwerken. Daarvan maakten we trotoirstickers, die samen een kunstenparcours door Leuven vormden, van het Sint-Jacobsplein tot aan de Vaart. De foto's kwamen ook in een boekje met tips en uitleg over de buurt door de kinderen zelf.

De vierdejaars kregen ook een rondleiding in het depot van M. Ze zagen er kunstwerken die iets vertellen over de geschiedenis van de buurt van Mater Dei. Zo leerden ze hun schoolomgeving beter kennen.

De foto's, het boekje, de stoepstickers en de herinneringsfoto's werden tijdens het and&-festival getoond in de vorm van een pop-upmuseum. De kinderen lichtten hun werk ook toe in speciaal gemaakte filmpjes, die bezoekers konden downloaden via een QR-code. Na afloop van het festival werkten de kinderen samen met Evy Raes verder rond fotografie in de schoolomgeving.

Schooljaar 2018-2019 & 2019-2020

De volgende twee projectjaren werkten de derdejaars samen met participatief theatermaker Katrien Oosterlinck. Ze namen deel aan vier workshops, waarin ze via beweging en dans werkten aan relationele verbondenheid en interactie. Het project was gelinkt aan de tentoonstelling van Pieter Vermeersch (2018-2019) en de collectiepresentatie 'De Taal van het Lichaam' (2019-2020).

De workshops werden gefilmd door videokunstenaar Alda Snopek. Zij stimuleerde de kinderen om zich te tonen aan de camera en aan elkaar. Ze gingen ook zonder woorden, wel met gebaren of dansbewegingen in dialoog met de kunstwerken in het museum. Zo beleefden ze die met al hun zintuigen.

Tijdens projectdagen in M werden de vierdejaars ondergedompeld in de museumwerking. In het schooljaar 2018-2019 werkten we daarvoor samen met kinderpsychiater Griet Dupont, auteur van het kinderboek 'De reis van Dobedo en van de arend met hoogtevrees'¹, dat de rode draad tijdens de projectweek was. Het figuurtje Dobedo hielp de kinderen op zoek te gaan naar hun identiteit en mentale kracht. Zo ontdekten ze op een speelse manier hun talenten en die van anderen. De laatste dag van de projectweek toonden ze hun talenten in M aan ouders, klasgenootjes, familie en museummedewerkers. Sommigen dansten, speelden piano of zongen een lied, en nog anderen voerden een toneel of circusact op.

Tijdens het schooljaar 2019-2020 waren er tijdens het tweede semester opnieuw projectdagen geprogrammeerd voor het vierde leerjaar, maar vanwege corona konden die jammer genoeg niet doorgaan.

1 Griet Dupont en Peter Verhelst, *De reis van Dobedo en van de arend met hoogtevrees*, uitgeverij Lannoo, Tielt, 2017

Schooljaar 2020-2021 & 2021-2022

Ook in het schooljaar 2020-2021 konden de geplande activiteiten voor het derde en vierde leerjaar helaas niet doorgaan.

We pikten de draad weer op tijdens het schooljaar 2021-2022. De derdejaars werkten dit keer samen met Bricol'art, een kunstenaarscollectief. Tijdens vier workshops stond de wisselwerking tussen beeld en muziek centraal. Het project was gekoppeld aan de tentoonstelling van Wael Shawky, waarin onder meer marionetten getoond werden. Samen met de begeleiders maakten de leerlingen in kleine groepjes hun eigen poppen met klei en stof. Ze creëerden er een muzikaal kortverhaal mee, naar het model van de film van Wael Shawky die in de tentoonstelling te zien is. Net zoals in die film was muziek heel belangrijk om de sfeer van het verhaal te schetsen. Aan het eind gaf elk groepje een poppenkastvoorstelling aan de rest van de klas. Die voorstellingen werden vastgelegd in een korte film.

De vierdejaars maakten tijdens twee projectdagen van dichtbij kennis met de museumwerking van M. Ze brachten onder meer een exclusief bezoek aan het museumdepot, waar ze een rondleiding kregen door het diensthoofd collecties van M. Ze bezochten ook de Sint-Pieterskerk voor een digitale beleving op de iPad. Ze ontdekten de museumwerking van binnen én van buiten, en legden ook verbanden met hun eigen leven en leefomgeving.

3.3 DERDE GRAAD: PARTICIPEREN EN VERBONDENHEID MET MUSEALE CONTEXT

De zesdejaars kregen een gidsenopleiding. Na afloop gaven ze zelf een rondleiding aan hun ouders, leeftijdsgenoten, de eerstejaars en museummedewerkers. Ze bewezen dat ze ook buiten de schoolmuren zelfverzekerd en zelfbewust uit de hoek durven te komen tegenover bekende én onbekende volwassenen.

De gidsenopleiding bestond uit verschillende workshops, waarin de leerlingen kennismaakten met gidstechnieken en gestimuleerd werden om met gebruik van hun eigen talenten iets te zeggen over een kunstwerk. Sommigen schreven een toneelstukje of een gedicht, anderen gingen via vragen in dialoog met hun publiek. Tijdens de opleiding - en meer in het algemeen tijdens het hele project - viel het op dat kinderen spontaan en direct naar kunst kijken. Ze maken vaak associaties met hun eigen leven en verwijzen daar ook naar tijdens het gidsen. Ze beschrijven de werken op een diepzinnige en gedetailleerde manier. Hun manier van kijken, voelen en denken was een bron van inspiratie voor leerkrachten en museummedewerkers.

Aan het eind van de opleiding, nadat ze de rondleiding hadden gegeven, kregen de leerlingen van de directeur en de voorzitter van M een gidsendiploma. Zo zorgden we ervoor dat ze zich gewaardeerd voelden. Sommigen vroegen zelfs of ze later met hun gidsendiploma aan de slag zouden mogen in M!

3.4 LEERKRACHTEN, MEDEWERKERS VAN M EN DIRECTIE

Een van de doelstellingen van 'De Kunstbrug' was de leerkrachten van Mater Dei te sensibiliseren, te ondersteunen en te enthousiasmeren om aan de slag te gaan met kunst en cultuur in het museum. Zo konden ze werken aan de empowerment van hun leerlingen.

De leerkrachten gingen regelmatig met hun klas naar M. Ze ontdekten er de collectie en de tentoonstellingen, en begeleidden er creatieve ateliers die anders binnen de schoolmuren zouden hebben plaatsgevonden. De museale context werkte inspirerend: de ruimtes, kunstwerken en materialen nodigden uit om zelf creatief te zijn.

Eén leerkracht, Conny Feyaerts, werd één dag per week vrijgesteld van lesgeven om in M te gaan werken. Ze begeleidde dan de kinderen en haar collega's bij hun museumbezoek. Daarnaast gaf ze het museum advies rond publieksbemiddeling voor scholen en werkte ze samen met M een aanbod op maat uit. Ook op school speelde Conny een bemiddelende rol. Ze informeerde haar collega's over het aanbod van M en maakte hen warm voor de lopende tentoonstellingen en voor 'De Kunstbrug'.

De leerkrachten gingen ook in de klas aan de slag met het aanbod van M. In de loop van het project zagen we een 'mindswitch': de leerkrachten evolueerden van 'geïnteresseerd in kunst' naar 'kunstminnend'. Zo werd creatieve ontwikkeling nóg meer opgenomen in het DNA van de school.

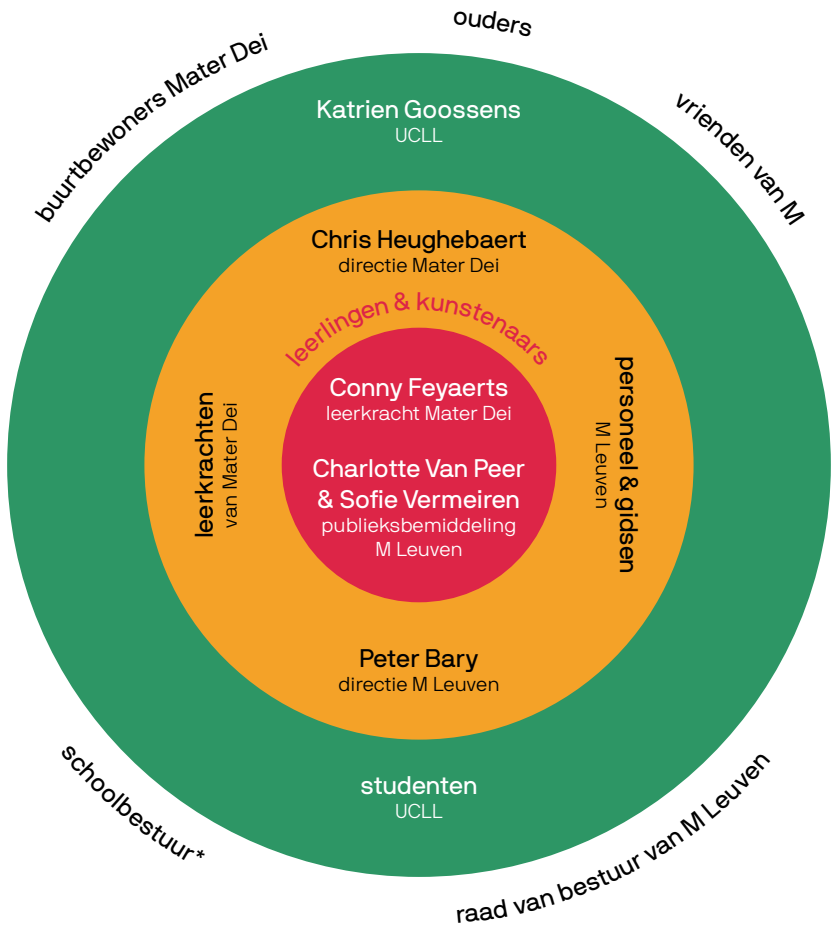
In M werkten Charlotte Van Peer (medewerker bemiddeling) en Sofie Vermeiren (diensthoofd bemiddeling) nauw samen met Conny en met de andere leerkrachten van Mater Dei om alle activiteiten op poten te zetten. Ze wisselden veel ervaringen uit en versterkten zo de band tussen de twee huizen.

Dat het project een succes was, kwam ook door dat het gedragen werd door de directie en Raad van

Bestuur van zowel M als van de school en door de onderwijsdienst van de stad Leuven. Ook de ouders van de leerlingen werden betrokken bij 'De Kunstbrug'. Een netwerkcirkel toont in een oogopslag hoe de samenwerking was opgebouwd.

3. Traject

Zes jaar 'De Kunstbrug'

Rol

- observeren, onderzoeken en ondersteunen
- ondersteunen, activeren
- beleven, ervaren en creëren
- initiëren, activeren en informeren

* bezielers van het project

4. ONDERZOEK UC LEUVEN- LIMBURG ¹

4.1 OPZET EN METHODIEK

Tijdens de schooljaren 2016-2019 volgde onderzoeker Katrien Goossens (UCLL) 'De Kunstbrug' op de voet. Ze observeerde de kinderen, leraars en museumgidsen en deed focusgesprekken met hen. Onderweg kwamen er heel wat positieve dingen naar boven, maar ook leerpunten. In het schooljaar 2018-2019 voerde ze een meer diepgaande theory-based impactevaluatie uit. Hierbij werd onderzocht in welke mate de vooropgestelde doelstellingen werden gerealiseerd en welke factoren van invloed waren voor eventuele veranderingen bij de kinderen.

4.2 RESULTATEN

Positieve houding tegenover kunst

De kinderen staan positief ten opzichte van kunst. Dat bleek uit hun zeer betrokken houding tijdens de museumbezoeken en workshops. Zo namen ze een actieve luisterhouding aan en stelden ze veel vragen aan de gidsen en de leraars. Tijdens de focusgesprekken gaven alle kinderen aan dat kunst dankzij het project meer betekenis voor hen had gekregen. Ze wezen

¹ Goossens K. (2019), Het versterken van de empowerment van kinderen door de museale context, Leuven, 2019, niet-gepubliceerd onderzoek

onder meer op de vrijheid die kunst je geeft om je eigen verbeelding te laten werken, en op het feit dat je iets kan leren van kunst. Opvallend: de maatschappelijke en historische context van de werken interesseerde de kinderen sterk. Ze benoemden zelf ook dat ze kunst meer waarderen naarmate ze er meer mee in contact komen.

“Je vindt de schilderijen mooier als je meer naar het museum gaat. Telkens als ik terugga, vind ik ze mooier.” (leerling eerste graad)

Je zelfverzekerd voelen

De kinderen van de tweede en derde graad volgden een langer traject onder begeleiding van een gids of kunstenaar. Dat gaf hun naar eigen zeggen een positief gevoel over zichzelf en maakte hen meer zelfverzekerd.

“Dat voelt... alsof je een beetje groter bent. Alsof je een leider bent. En dat is fijn. Daar (in het museum) was het de eerste keer dat ik dat bij mezelf voelde.” (leerling tweede graad)

Dat gevoel nemen ze mee naar hun dagelijkse leven. Ze geven onder meer aan dat ze zichzelf meer aan anderen durven te tonen.

“Vroeger vertelde ik iets aan mensen en was ik bang dat ze zouden lachen. En dan zou ik me schamen. Nu vind ik dat niet meer zo erg. Ik weet dat ik het kan nu.” (leerling derde graad)

De kinderen zagen die persoonlijke groei ook bij klasgenoten die - zoals ze zelf aangaven - een moeilijk traject achter de rug hebben.

“X (een klasgenoot) is vaak heel negatief, maar als ze

diep in zichzelf kijkt, weet ze dat ze het kan. Ik heb dat gezien.” (leerling derde graad)

De warme, open houding en de positieve bekrachtiging door de kunstenaar of gids creëerden een veilige omgeving. Daarin voelden de kinderen zich gedragen en durfden ze zichzelf te tonen.

“Ik durf nu dingen in mijn eigen taal te zeggen. Voor mij was het de eerste keer, daar bij K. (begeleider), dat ik dat deed... Ik durfde niet in mijn eigen taal dingen aan iemand anders te zeggen over mijn land, Ethiopië. Aan mijn vrienden heb ik nu wel dingen verteld.” (leerling tweede graad)

Dat kinderen aangaven dat ze meer zelfvertrouwen kregen, had er ook mee te maken dat ze zichzelf konden tonen voor een camera of een livepubliek. In eerste instantie zorgde dat bij alle kinderen voor een zekere spanning. Maar juist doordat ze daarin positief bekrachtigd worden, groeiden die momenten uit tot een persoonlijke overwinning. En dat versterkte dan weer hun zelfverzekerdheid.

Met anderen leren samenwerken

In de workshops voor de tweede en derde graad werkten de kinderen samen in heterogene groepen. Leren samenwerken, samen spelen met kinderen met wie ze dat voordien vaak niet deden, steun krijgen van de andere kinderen uit hun groepje voor hun gidsbeurt: het waren ervaringen die ze onthouden hebben, en die ze waardevol vinden voor hun dagelijkse leven.

“Ik heb geleerd om ook met andere kinderen te spelen, niet alleen met dezelfde. Ik speel bijna nooit in groepjes, maar in museum M heb ik ook met anderen gespeeld. Ik had dat niet verwacht.” (leerling derde graad)

4.3 KRITISCHE SUCCESFACTOREN

Uit het onderzoek blijkt dat zowel de museale context als de inbreng van de kunstenaar, gids of kunsteducatieve medewerker bepalend was voor de positieve ervaringen van de kinderen.

De museale context

De link die kinderen legden tussen het project en het museum liep als een rode draad door hun verhalen. Zo wisten ze allemaal dat hun school met het museum samenwerkt. Ze benoemden zelf ook de rol die juf Conny, de leerkracht in residence, daarin speelde.

“Juf Conny werkt daar, in het museum, en die is daar ook gids. En zij kan ook soms dingen regelen voor ons.” (leerling derde graad)

Uit de analyse blijkt dat de kinderen zich bijzonder en uniek voelen door de samenwerking van hun school met het museum.

“Dat is heel speciaal want niet zoveel scholen kunnen dit doen. Wij zijn de enigen die dit mogen doen.” (leerling tweede graad)

Het onderzoek wijst uit dat de kinderen het museum een speciale plek vinden, die ze een bijzondere status toekennen. Dat remde hen echter niet af, en het leidde er ook niet toe dat ze zich op zichzelf terugplooiden. Ze zien het museum als een toegankelijke plek, waar ze zich thuis voelen en waar ze een positieve ervaring hebben beleefd. Ze zijn, elk op hun manier, trots op wat ze gerealiseerd hebben.

*“En dan gaan we terug met het hele gezin en dan ben ik de gids. Later ga ik ook terug met mijn eigen kinderen, om aan hen te zeggen: kijk eens, hier is het museum, en hier heb ik mijn gidsendiploma gehaald.”
(leerling derde graad)*

De rol van de begeleider

Wanneer de kinderen over het museum spreken, leggen ze vaak de link met de gidsen en de kunsteducatieve begeleiders. Allemaal herinneren ze zich nog de voornaam van de gids, de kunstenaar of de kunsteducatief begeleider, en ze geven spontaan mee wat ze van hen geleerd hebben.

Tijdens de workshops heerste er een warm en veilig klimaat. Dat kwam door de open houding van de begeleiders, hun individuele momenten met kinderen die wat minder focus hadden, en de manier waarop ze de kinderen positief bevestigden. Tijdens de focusgesprekken spraken de kinderen met name met zeer veel warmte over de begeleider van de bewegingsworkshop: ze noemden haar voornaam zeer frequent wanneer ze hun ervaringen deelden, en zeiden ook dingen als: *“Ik denk nog vaak terug aan K.”*

4.4 CONCLUSIE

Uit dit kwalitatieve onderzoek blijkt dat 'De Kunstbrug' een positieve impact heeft gehad op de houding van kinderen tegenover kunst en op hun zelfverzekerdheid. Het heeft hun ook meer inzicht gegeven in het belang van fijn samenwerken met leeftijdsgenoten. Gemiddeld waren de klasgroepen 8 uur bezig met 'De Kunstbrug'. Toch was het project van betekenis voor hun dagelijks leven. Zo sloegen de kinderen tijdens de focusgesprekken telkens gemakkelijk zelf de brug tussen hun ervaring in het museum en hun ruimere leefwereld.

We concluderen dan ook dat de samenwerking met M sterk bijdroeg aan het realiseren van doelstellingen als werken aan werken aan zelfverzekerdheid, leren samenwerken en een positieve houding tegenover kunst.

S. Familie

De familie van de man in de foto is een familie die in de jaren vijftig van de vorige eeuw naar Nederland is gekomen. Hij is nu een Nederlander en heeft een Nederlandse vrouw en kinderen.

De familie van de man in de foto is een familie die in de jaren vijftig van de vorige eeuw naar Nederland is gekomen. Hij is nu een Nederlander en heeft een Nederlandse vrouw en kinderen.

De familie van de man in de foto is een familie die in de jaren vijftig van de vorige eeuw naar Nederland is gekomen. Hij is nu een Nederlander en heeft een Nederlandse vrouw en kinderen.

ESMETER
AN DE LEUWEN
R VANDEY BEMEN

5. BESLUIT: OBSERVATIES EN LEERPROCESSEN VAN MATER DEI EN M

Observaties van leerkrachten en museummedewerkers hebben uitgewezen dat de kinderen dankzij 'De Kunstbrug' beter en kritischer hebben leren kijken naar kunst en, ruimer, naar beelden in hun directe omgeving. Ze hebben zich op verschillende manieren leren uiten, wat dan weer hun taalvaardigheid aanscherpte. Door samen naar kunst te kijken en erover te praten, leerden de kinderen op een onderbouwde manier te vertellen wat ze bij de beelden voelen en denken.

Daarnaast leerden de kinderen ook veel door te doen. Veel activiteiten in het museum waren hands-on en gericht op interactie, spel en lichamelijk leren. Zo kregen de leerlingen tijdens rondleidingen de opdracht om iets te tekenen of uit te beelden, of om een muziekfragment te koppelen aan een kunstwerk. Door zulke opdrachten kwamen ze dichterbij de kern van het werk, leerden ze bij over technieken en materialen én leerden ze zich creatief te uiten.

Uit gesprekken met de leerkrachten bleek dat die geleerd hebben hoe kunst hun eigen leefwereld kan verrijken en verruimen. Dat willen ze ook echt meegeven aan hun leerlingen. Ze zijn er zich van bewust geworden dat - in een wereld die voortdurend verandert - kunst, creativiteit en cultuur even belangrijk zijn

als rekenen en taal. Tegelijk hebben ze ontdekt dat het museum een plek kan zijn waar ze aan de reken- en meetkundige vaardigheden van hun leerlingen kunnen werken. Begrippen als perspectief, plattegrond, routes, grootte en vorm kan je bijvoorbeeld concreet uitleggen aan de hand van kunstwerken.

'De Kunstbrug' heeft de leerkrachten ook duidelijk gemaakt dat je geen expert in kunst en cultuur hoeft te zijn om de muzische vaardigheden van je leerlingen aan te scherpen. Sinds het project durven ze ook zelf hun klas rond te leiden in M. Van de museummedewerkers en gidsen leerden ze om samen met de kinderen op een interactieve manier naar de werken te kijken, erover na te denken en erover te praten. Een les kan evengoed plaatsvinden in de museumzalen als in de klas. Zo geeft een bezoek aan M een extra dimensie aan het lesgeven. Het maakt iets los bij kinderen; het prikkelt hun creativiteit.

De leerkrachten konden samenwerken met museumdocenten en hedendaagse kunstenaars: daardoor werd kunst ook voor hen laagdrempeliger. Bovendien kregen ze handvatten aangereikt om vanuit beeldende kunst over te schakelen naar andere muzische domeinen, zoals dans, muziek en drama. Zo konden ze die domeinen integreren tot één geheel.

Ze gaven ook aan dat ze hun leerlingen tijdens de muzische activiteiten op een andere manier leerden kennen – ook de leerkrachten zagen het welbevinden en de zelfverzekerdheid van de leerlingen groeien. De manier waarop kinderen kijken, voelen en denken was een inspiratie voor leerkrachten, museummedewerkers en gidsen, en breder ook voor de ouders. Iedereen leerde van elkaar. Net dat maakte het project zo waardevol.

BRONNEN

- Arslan A. A. (2013). *A study into the effects of art education on children at the socialisation process*, Procedia – Social and Behavioral Sciences, 116, 4114-4118
- Coholic, D. Eys, M. & Lougheed, S. (2012a). *Investigating the effectiveness of an arts-based and mindfulness-based group program for the improvement of resilience in children in need*, Journal of child and family studies, 21, 833-844.
- Collard, P. Loonely, J. (2014). *Nurturing creativity in education*, European Journal of Education, 19, 3, 348-364
- Connell, J. P., & Kubisch, A. C. (1998). Applying a theory of change approach to the evaluation of comprehensive community initiatives: progress, prospects, and problems. *New approaches to evaluating community initiatives*, 2(15-44), 1-16.
- Cumming, S. Visser, J. (2009). *Using art with vulnerable children*, Support for Learning. 24. 151 - 158.
- De Rynck, P. (2014). *De waarde van cultuur. Een onderzoek naar het meetbare en onmeetbare*. Brussel, Socius, steunpunt Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk
- Eisner, E. (2002). *The arts and creation of the mind*. New Haven, Cr.: Yale University Press.
- Kaufman, R., e.a. (2014). *The effects of a museum art program on the self-concept of children*, Art Therapy, 31,3, 118-125
- Schönau, D., (2013). *Developmental self-assessment in art education*, in: Karpati, A. (2013), *From child art to visual language of youth*, Intellect, Bristol/UK en Chicago/USA
- Steensels, K., (2013). *Grondslagen en uitdagingen voor het meten van empowerment*, Brussel, Steunpunt beleidsrelevant onderzoek

- Steensels, K. Van Regenmortel, T. Schalk R. (2017). *Kwaliteitsstandaarden voor de ontwikkeling van instrumenten voor het evalueren van empowerment*, *Gedrag en Organisaties*, 30,3, 204-229
- Sze, J. Gyurak, A. Yuan, J. & Levenson, R. (2010). *Coherence between emotional experience and physiology: Does body awareness training have an impact?* *Emotion*, 10(6), 803–814.
- Van Zundert, R. (2016). *Veerkracht op school*. Geraadpleegd op 12 januari 2018, via http://onderwijskwaliteit.be/assets/files/documents/files/2018.06.08_Van_Zundert_Veerkracht_op_school_TvPP_Rinka_van_Zundert.pdf
- Weier, K. (2004). *Empowering young children in art museums: letting them take the lead*, *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5, 1, 106-1

Colofon

Tekst: M Leuven en het team van de Kunstbrug

Eindredactie: Heyvaert & Jansen

Foto's: Andy Merregaert

Vormgeving: Wout Neiryndck

V.U. Denise Vandevooort, Prof. Van Overstraetenplein 1,
3000 Leuven

Museum
Leuven

M LEUVEN
L. Vanderkelenstraat 28
3000 Leuven
www.mleuven.be